

Facultaire
Studentenraad

GEESTESWETENSCHAPPEN

Dhr. prof. dr. F.P. Weerman

Kloverniersburgwal 48

1012 CX Amsterdam

Spuistraat 134

1012 VB Amsterdam

(020) 525 3278

fsr-fgw@uva.nl

studentenraad.nl/fgw

Datum	20 maart 2018	Ons kenmerk	18fgw011
Contactpersoon	Noor de Vries	E-mail	fsr-fgw@uva.nl
Bijlage(n)	0		
Betreft	Brief prestatiedruk		

Geachte decaan, beste Fred,

De Facultaire Studentenraad van de Faculteit der Geesteswetenschappen (FSR FGw) schrijft deze brief om zijn zorgen te uiten over de heersende prestatiedruk die hij ziet op de Faculteit der Geesteswetenschappen. Zowel de Groninger Studentenbond (GSB) als de Landelijke Studentenvakbond (LSVb) hebben recentelijk een rapport uitgebracht waaruit blijkt dat er een zorgelijk hoge prestatiedruk heerst onder studenten. Driekwart van de respondenten van de enquête van de LSVb geeft aan vaak of heel vaak emotioneel uitgeput te zijn. Een derde van deze studenten heeft zelfs een verhoogde kans op het krijgen van een burn-out.¹ De GSB constateert dat 62% van de studenten die hun enquête invulden zich grotendeels tot helemaal kan vinden in de stelling: 'Stress/druk is iets dat constant aanwezig is in mijn studentenleven'.² Dat studenten lijden onder grote prestatiedruk is een landelijk fenomeen. Studenten stellen veel eisen aan zichzelf en hebben te kampen met de hoge verwachtingen van de maatschappij.

De FSR FGw is van mening dat groeiende prestatiedruk ook terug te zien is op de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam (UvA). Met deze brief beoogt de FSR FGw de nadruk te leggen op de rol die de faculteit speelt in het veroorzaken deze

¹ Thijs de Boer, 'Van succes-student naar stress-student,' de Landelijke Studentenvakbond (LSVb) (2017), p.3

² Kim Bakker e.a., 'Studenten en Stress,' Onderzoeksbureau Groninger Studentenbond (2017), p.10

verhoogde prestatiedruk. Allereerst zal hij ingaan op zowel facultair als universitair beleid waarvan hij meent dat het bijdraagt aan een verhoogde prestatiedruk. Hierbij wil hij duidelijk maken dat de prestatiedruk niet wordt veroorzaakt door één specifieke maatregel, maar dat het gaat om een cultuur die is ontstaan mede door een opeenstapeling van maatregelen die in het afgelopen decennium zijn geïntroduceerd. De probleempunten die de FSR FGw benoemt in deze brief komen overeen met wat de LSVb constateert in zijn rapport. De LSVb benadrukt dat het probleem niet alleen bij tentamens en scripties ligt, maar ook bij het 'BSA, selectie aan de poort, ingangseisen voor de vele honourstrajecten en -opleidingen, beurzen en prijzen voor excellente studenten en de nadruk op nominaal afstuderen.'³ Vervolgens zal de FSR FGw een aantal aanbevelingen geven voor maatregelen die de faculteit kan treffen om op korte termijn de prestatiedruk te verlichten. Uiteindelijk zal er een cultuurverandering moeten plaatsvinden die niet kan worden bewerkstelligd door het treffen van één maatregel, maar door een breed gedragen acceptatie en erkenning van dit groeiende probleem. Het gaat de FSR FGw er met deze brief dan ook om het Dagelijks Bestuur van de Faculteit der Geesteswetenschappen (DB FGw) in de eerste plaats erop te wijzen welke rol het zelf speelt in deze cultuur. Hij gaat graag met het DB FGw in gesprek over de problemen die hij constateert en de aanbevelingen die hij doet.

De FSR FGw ziet het huidige toetsbeleid en daaraan verwante documenten als 'Beginnen => Meedoen => Afronden' en 'studiesucces 2.0' als een van de meest prominente beleidsmaatregelen die prestatiedruk in de hand werkt. In 'Beginnen => Meedoen => Afronden' wordt het volgende geconcludeerd: 'De oorzaak van het rendementsprobleem ligt volgens de commissie vooral in de organisatie van het onderwijs die aanzet tot een cultuur van vrijblijvendheid'.⁴ Onder andere door het instellen van meer tussentijdse toetsen, zo stelt dit rapport, kan de cultuur van vrijblijvendheid worden aangepakt. Het originele streven van dit toetsbeleid is dat niet alle nadruk komt te liggen op één eindtoets en dat meer tussentijdse toetsen de student juist meer ruimte gunnen. De FSR FGw is echter van mening dat het tegendeel het resultaat is. De student wordt door de vele tussentijdse toetsen constant geacht te presteren. Docenten worden ongeacht of het binnen het vak past verplicht om tussentijdse toetsen af te nemen, ook als deze niets toevoegen aan de kennis van de student. Het creëren van een ambitieuze studiecultuur, zoals wordt beoogd in de onderwijsvisie van de UvA⁵, wordt niet bewerkstelligd door het afnemen van nodeloos veel toetsen. De FSR FGw is van mening dat een ambitieuze studiecultuur wordt gecreëerd door het prikkelen van studenten om meer kennis te vergaren en niet door de nadruk te leggen op toetsen en cijfers. Een vergelijkbare instelling als in 'beginnen => meedoen => afronden' is terug te zien in het 'kader toetsbeleid'. De studiecultuur moet volgens dit rapport –

³ Thijs de Boer, 'Van succes-student naar stress-student,' de Landelijke Studentenvakbond (LSVb) (2017), p.25

⁴ 'Beginnen is Meedoen is Afronden,' De commissie onderwijsrendement van de Universiteit van Amsterdam Faculteit der Geesteswetenschappen (2004), p.6

⁵ 'Onderwijsvisie,' Universiteit van Amsterdam (2018) p.7

in navolging van het rapport van de Werkgroep Studiesucces - worden veranderd door het aanbrengen van een 'nu of nooit' karakter in het onderwijs.⁶ De FSR FGw ziet het aanbrengen van een dergelijk karakter in het onderwijs als een van de oorzaken van het ongezonde studieklimaat dat heerst op de faculteit.

Ook de jaarindeling draagt bij aan de prestatiedruk die studenten ervaren. Binnen het 8-8-4-systeem zijn studenten alle ademruimte verloren. Naast de zomervakantie is het enige moment van rust de kerstvakantie, maar ook dan hebben studenten vaak deadlines waardoor deze vakantie wordt verstoord. De tentamenweek die plaatsvindt na acht weken wordt direct gevolgd door de start van een nieuw blok. Er is weinig ruimte voor studenten om een stapje terug te nemen en te reflecteren. De FSR FGw ziet deze problemen in het bijzonder terug in het derde blok van 4 weken. Wanneer binnen vier weken een vak moet worden afgerond, constateert de FSR FGw problemen met de spreiding van werklust van een vak en de planning van deadlines en tentamens. Om een gezond studieklimaat te creëren, moet er meer ruimte worden ingebouwd in het onderwijs om daarbij de studenten ook meer tijd gunnen. De FSR FGw denkt dat een gezond studieklimaat gecreëerd wordt als er uitgebreid op lesstof kan worden ingegaan en er ook voldoende ruimte is voor herhaling. Studenten krijgen de tijd om te reflecteren op de geleerde stof. Wanneer studenten door hun studie heen worden gejaagd zoals in het 8-8-4-systeem en de nadruk meer komt te liggen op het halen van tentamens en het afronden van vakken dan op de inhoud van het onderwijs en de op te bouwen kennis, ontstaat er een ongezond studieklimaat.

In het verlengde van de druk die er op studenten ligt door het 8-8-4-systeem, worden studenten ook geacht in hun eerste jaar een positief bindend studieadvies (BSA) te halen. Uiteraard is het goed als studenten er tijdig achter komen als een studie niet bij hen past. Als dit echter de reden is voor het aanhouden van het BSA zoals het nu is ingevoerd, kan er volgens de FSR FGw beter worden gefocust op de matching en adequate studiebegeleiding in het eerste jaar. Door het bindende karakter van het studieadvies hebben eerstejaars hun hele propedeuse de druk van het BSA boven zich hangen. Studenten zullen hierdoor een ongezond hoge druk voelen om te presteren, in het bijzonder studenten die moeite hebben te wennen aan de nieuwe studie, kunnen van het BSA de dupe worden.

Daarnaast maakt de FSR FGw zich zorgen over de aandacht die de faculteit besteedt aan de zogenaamde 'excellente studenten'. Studenten voelen zich genoodzaakt zich te onderscheiden van medestudenten. Het uitsluitend volgen van de opleiding is niet meer genoeg. Wil je excellent zijn, moet je niet enkel je opleiding goed afronden, maar ook de nodige bestuursfuncties, stages en andere extra curriculaire activiteiten naast je studie doen. De faculteit versterkt het idee dat het enkel volgen van de opleiding niet genoeg is doordat de faculteit het facultaire Honoursprogramma aanbiedt en doordat er bij verschillende opleidingen essay- en

⁶ 'Kader Toetsbeleid,' Universiteit van Amsterdam (2012) p.22

scriptieprijsen worden uitgereikt. In het verlengde hiervan wil de FSR FGw ervoor pleiten niet méér masters selectief te maken. Er moeten volgens de FSR FGw genoeg mogelijkheden zijn om door te stromen naar een niet-selectieve master. Een van de eisen van een selectieve master is het verplicht inleveren van een motivatiebrief bij de aanmelding. Hoewel de FSR FGw begrijpt dat dit voor een selectieve master belangrijk is, is hij er geen voorstander van om deze eis ook voor niet-selectieve opleidingen te laten gelden. Dit heeft hij in het verleden al aangegeven.⁷ Hij wil in het kader van prestatiedruk nogmaals benadrukken hoe belangrijk hij het vindt dat het moeten schrijven van een motivatiebrief voor een niet-selectieve master niet de norm wordt aan de faculteit. Wanneer een student voldoet aan de toelatingseisen – de juiste vooropleiding - van een opleiding, is het onnodig om een selectief karakter toe te voegen aan deze opleiding. De FSR FGw denkt dat dit enkel de druk versterkt die hij meent dat toekomstige studenten al ervaren bij het afronden van hun bachelor wanneer zij de overstap naar de master maken of aan het eind van de middelbare school en de periode van studiekeuze die daarbij gepaard gaat.

In tegenstelling tot bovengenoemde is er recentelijk ook een stap in de goede richting gezet, namelijk het laten vallen van de eis nominaal afgestudeerd te moeten zijn voor toelating tot een selectieve master. Daarbij is ook aangegeven dat studenten niet kunnen worden afgewezen op de inhoud van hun motivatiebrief bij niet-selectieve masters. Hoewel de FSR FGw het liefst ziet dat studenten überhaupt geen motivatiebrief hoeven aan te leveren voor niet-selectieve opleidingen, is deze ontwikkeling een stap in de goede richting. De FSR FGw denkt dat dergelijke maatregelen al een verminderend effect kunnen hebben op de druk die een student voelt gedurende het volgen van een opleiding.

De FSR FGw hoopt een duidelijk beeld geschetst te hebben van de prestatiegerichte cultuur die hij meent te zien op de faculteit. Hij doet hierop voortbouwend een zestal aanbevelingen. Hij denkt dat de maatregelen die hij u aanraadt te treffen een verlichtende werking kunnen hebben op de prestatiedruk.

(1) Verwijder artikel 4.5 lid 6 uit de Onderwijs- en Examenregeling (OER). Dit lid luidt als volgt: ‘Het examenonderdeel van een vak van 6 studiepunten is opgebouwd uit ten minste 2 toetsen, de toetsing van een vak van 12 studiepunten uit ten minste 4 toetsen.’

Dit artikel in de OER legt een wijze van omgang met toetsing vast voor alle vakken aan de FGw. Dit artikel houdt geen rekening met vakken waarbij een dergelijke hoeveelheid aan toetsen helemaal niet wenselijk is. Zodoende worden studenten constant en vaker dan nodig geacht te presteren. De FSR FGw denkt dat door deze regeling studenten constant moeten bewijzen dat ze

⁷ ‘Notulen OV FSR en FB FGw 14 september 2017,’ p.11
Pagina 4 ~ 6

kennis hebben in plaats van dat ze de tijd wordt gegeven de opgedane kennis te verwerken. Hij is van mening dat het verwijderen van bovenstaande regeling bij kan dragen aan het verlichten van de prestatiedruk.

(2) Laat de ingangseisen voor het Honoursprogramma vallen.

Het Honoursprogramma in de huidige vorm wordt verzorgd voor zogenaamde 'excellente studenten'. De FSR FGw is van mening dat studenten de kans geboden moeten krijgen om meer uit hun studie te halen, maar denkt niet dat het Honoursprogramma in de huidige vorm de manier is om dit te doen. Alle studenten moeten de mogelijkheid hebben het Honoursprogramma te volgen, onafhankelijk van of zij voldoen aan de huidige ingangseisen. Het programma dat wordt aangeboden, moet zich richten op studenten die specifiek geïnteresseerd zijn op de inhoud van het programma. Het programma wordt nu enkel gefaciliteerd voor studenten die een manier zoeken om te excelleren. Het Honoursprogramma werkt in de huidige vorm het idee in de hand dat je succesvol moet zijn en dit alleen kunt bereiken door naast je reguliere studieprogramma allerlei extra activiteiten te ondernemen. Daardoor is het programma mede een oorzaak van de groeiende prestatiedruk aan de faculteit. Om deze redenen raadt de FSR FGw aan de ingangseisen van het Honoursprogramma te laten vallen.

(3) Geef docenten meer ruimte om af te wijken van het 8-8-4-systeem, door bijvoorbeeld de standaard van het aantal EC dat een onderwijseenheid telt bij te stellen naar 3EC of een veelvoud hiervan.

De FSR FGw is van mening dat er flexibel moet kunnen worden omgegaan met het 8-8-4-systeem en dat dit ook duidelijk naar docenten moet worden gecommuniceerd. Hij ziet het instellen van de standaard op onderwijsheden van 3EC of een veelvoud hiervan als een mogelijkheid om meer lintvakken aan te bieden waarin studenten meer ruimte krijgen om te reflecteren op de opgedane kennis. Op de lange termijn zal dit echter niet alle problemen verhelpen. Hij raadt dan ook aan bij het evalueren van het 8-8-4 systeem indien nodig te zoeken naar een nieuw systeem.

(4) Verlaag het aantal ECTS dat een student moet halen om een positief BSA te krijgen.

Het dreigende negatieve BSA speelt volgens de FSR FGw een groot aandeel in de prestatiedruk die eerstejaars voelen. Idealiter ziet de FSR FGw dat het benodigde aantal ECTS voor een positief BSA nul is. Hij denkt echter dat het verlagen van het benodigde aantal studiepunten naar 30 ECTS al verlichtend kan werken voor de prestatiedruk in het eerste jaar.

(5) Raad opleidingen aan geen scriptie- en essayprijzen uit te reiken.

Hoewel de meeste scriptie- en essayprijzen door instanties worden uitgereikt die niet aan de UvA verbonden zijn, komt het voor dat opleidingen aan de faculteit ook hun eigen prijzen uitreiken. De FSR FGw is van mening dat dit onnodige competitie en daarbij een verhoogde prestatiedruk

in de hand werkt. Uiteraard vindt de FSR FGw dat het uiteindelijk aan de opleidingen zelf is om te bepalen of ze dit soort competities willen uitzetten. Toch lijkt het hem van belang dat het DB FGw uitdraagt geen voorstander te zijn van dergelijke prijzen omdat het de prestatiedruk verhoogt.

(6) Laat de toelatingseis dat studenten voor een selectieve master een 7,5 gemiddeld moeten staan, vallen.

De FSR FGw is van mening dat bij de toelating voor een selectieve master de focus niet moet liggen op het benodigde gemiddelde cijfer van een 7,5. Bij de toelating van selectieve masters moet de aandacht gevestigd worden op het studieplan, de motivatie en de gesprekken die een student met een studieadviseur of tutor voert. Het gemiddelde cijfer is niet per definitie een afspiegeling van de geschiktheid van een student voor een bepaalde opleiding. De FSR FGw is dan ook van mening dat een gemiddelde van een 7,5 geen vereiste zou moeten zijn om te worden toegelaten tot een selectieve master.

De FSR FGw gaat graag met u in gesprek over de heersende prestatiedruk die hij ziet op de faculteit en de aanbevelingen die hij doet in deze brief. Hij hoopt dat u de problemen erkent en dat u samen met de FSR FGw wil zoeken naar mogelijke verdere maatregelen die de prestatiedruk kunnen verlichten.

Met vriendelijke groet,
Namens de FSR FGw,

Emma Kat
Voorzitter FSR FGw